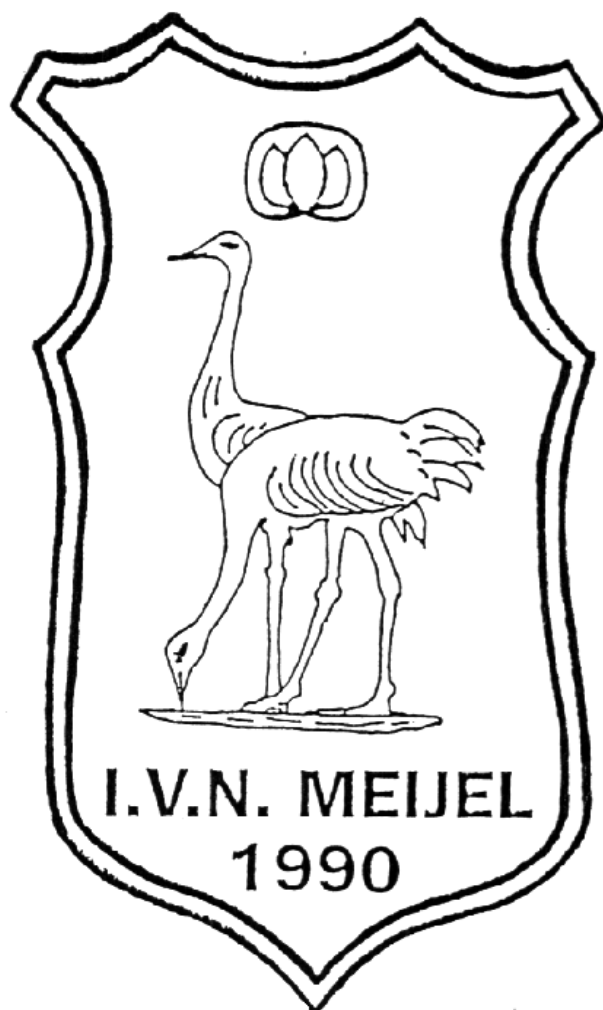

"de KROENEKRAAN"

**VERENIGING VOOR
NATUUR- EN MILIEU EDUCATIE**

JAARGANG : 26 NUMMER : 4 OKTOBER 2016

HERFST

INHOUD

Life+ projecten in Mariapeel en Groote Peel	4 — 5
Wordt 2016 een goed paddenstoelenjaar?	6 — 8
Voetballen in het weiland	9
Dazen	10 — 13
Extreme weer heeft winnaars en verliezers	14 — 18
Inktzwam een twijfelachtige lekkernij	19
Lepelaar in de Peel	20 — 21
Dieren in de winter	22 — 25
- Programma de “ KROENEKRAAN ” Meijel	26
- Bestuurs-samenstelling	27

Het I.V.N. Nieuws de "KROENEKRAAN"
is een uitgave van het I.V.N. Meijel
en verschijnt per kwartaal
in een oplage van 80 exemplaren.

Kopy voor het JANUARI 2017 NUMMER inleveren bij
een der redactie leden **voor maandag 21 november 2016.**

Redactie leden:

Dhr. J. Slaats
Astenseweg 6
5768 PD MEIJEL
Tel.077-4661249

Aan dit nummer
werkte verder mee:
.....

Dhr. J.Hanssen
v.d. Steenstraat 8
5768 AK MEIJEL
Tel. 077-4661266

LIFE+ PROJECTEN IN MARIAPEEL EN GROOTE PEEL

Mariapeel

Vorig jaar is in de Mariapeel gestart met het verwijderen van de Trosbosbes en een beperkte hoeveelheid werk aan de hydrologische aanpassingen (aanleg van dammen en dichten van drainerende watergangen).

De afgelopen winter moest het werk aan het verwijderen van de Trosbosbes gestaakt worden omdat het te nat was geworden in de Peel. De machines maakten sporen in het terrein en het voornaamst, de wegen werden helemaal kapot gereden. De bedoeling was dat op 15 juli

2016 het werk weer zou starten. Met de grote hoeveelheid water die in mei en juni gevallen is, was de waterstand in de Mariapeel weer op winterniveau gekomen midden in de zomer. Het was mogelijk nog natter dan in februari toen de werkzaamheden gestopt zijn. Vanwege de nattigheid konden de hydrologische werkzaamheden in de Mariapeel weer half augustus opgestart worden en de verwijdering van de Trosbosbes begin September. Nu moet in kortere tijd nog zeer veel werk verzet worden.

Inmiddels is er een dam aangelegd tussen het Defensiekanaal en de Mariapeel. Nu deze aangelegd is, kan gestart worden met de afdichting van de bodem van het Defensiekanaal en de afdichting van de dam. Hierdoor kan de Mariapeel aan de andere zijde van de dam natter worden.

Binnenkort zal gestart worden met het dichten van de lekken in de omgeving van Griendtsveen. Ook hier worden als eerste de dammen aangelegd die in het gebied moeten komen. Als deze klaar zijn, kunnen deze gebruikt worden als transportwegen voor de rest van de werkzaamheden.

Groote Peel

In de Groote Peel is in augustus 2016 gestart met de werkzaamheden. Het meest zichtbare was de verwijderde bomen langs de N279, over het traject waar de nieuwe loop van de Eeuwselse Loop is gepland. Deze beek wordt in 2016 gegraven, maar pas in 2017 verlegd. Hierdoor kan het nieuwe beekbed een jaar lang stabiliseren.

Aan de andere zijde van de Groote Peel zijn de werkzaamheden gestart in het Limburgse gedeelte. Ten zuiden van de Derde Baan is een nieuwe dam aangelegd. Verder is er een dam versterkt tussen de Peel en een weiland tussen Ospeldijk en het bezoekerscentrum. Ook

om het weiland zelf wordt nog een dam aangelegd.

Er zullen nog een paar jaar van werkzaamheden volgen. Nadat alle werkzaamheden zijn uitgevoerd, duurt het nog een tijd voordat we de resultaten kunnen zien. Het kan ook erg snel gaan. Dit is duidelijk geworden in de Deurnese Peel waar achter de Koningshoeven enkele leuke nieuwe natuurgebieden zijn ontstaan. De verrassingen waren zo groot dat hier besloten moest worden de weg achter de vennen te sluiten. Verrassingen rond het gebied zijn een broedpoging van een koppel kraanvogels, enkele broedgevallen van de Lepelaar (in de Mariapeel). Verder is het een pleisterplaats van Grote zilverreigers en Lepelaars. Er zijn al mensen die aan het wachten zijn op een broedpoging van de Grote Zilverreiger.

WORDT 2016 EEN GOED PADDENSTOELEN- JAAR?

Langzaam gaan we de herfst in. We kunnen het paddenstoelenseizoen beginnen. De natte juni maand heeft lange tijd voor een natte bodem gezorgd. De hoge temperaturen in september zorgden ervoor dat het paddenstoelenseizoen niet vroeg op gang kwam. We moeten nu wachten hoe het weer in oktober wordt om te zien hoe het paddenstoelen gaat uitpakken. Zolang het droog en warm blijft zal er niet zo veel gebeuren.

Wat we verwachten zijn veel soorten waren die in symbiose leven met bomen. De bekendste is natuurlijk de vliegzwam die in de familie van de amanieten thuishoort. Andere families die in symbiose met bomen leven zijn de meestal kleurige russula's, melkzwammen en gordijnzwammen. Een symbiose is een samenlevingsvorm waar beide soorten een voordeel hebben bij het samenzijn. In de symbiose van boom en paddenstoel zorgt de boom er voor dat de schimmel suikers krijgen en zorgt de paddenstoel er voor dat de boom extra mineralen en water kan opnemen uit de bodem. De schimmel is eigenlijk een verlengstuk op de haarwortels van de bomen waarmee hij dan ook vergroeid is.

De soorten die bij ons het meeste van nature voorkomen horen bij de soorten bomen die bij ons het meeste voorkomen namelijk de eik, de berk en in mindere mate de wilg.

Maar ook bij de aangeplante bossen, meestal naaldbossen, zijn een aantal soorten te vinden die bij de naaldbomen horen. Het rijkt aan soorten lijkt dan de lariksbossen. In de directe omgeving van Meijel blijkt de omgeving van de kanalen een keur aan soorten te herbergen. De rijkdom aan soorten is er niet elk jaar te vinden hetgeen betekent dat de omstandigheden er vaak niet optimaal zijn om de schimmels die er in de grond zitten tot bloei te brengen. Als het paddenstoelenjaar dan wel goed is blijken langs de kanalen dan ook diverse paddenstoelenbiotopen voor te komen omdat we op diverse plaatsen een andere soortensamenstelling kunnen aantreffen ondanks dat de boomsoorten die er groeien vrijwel het zelfde zijn. Een voorbeeld hiervan vinden we in het gebied waar Deurnes Kanaal en de Helenavaart parallel verlopen. Als we in dat gebied gaan kijken kunnen we verschillen vinden in wat er aan de Meijelse zijde groeit, wat er tussen de kanalen groeit en wat er aan de Heldense zijde van de kanalen groeit. Dit zijn de verschillen in de breedte. Maar niet alleen in de breedte zijn er verschillen maar ook in de lengte. Zo kunnen we vanuit de Heldensedijk richting Frederiks weer andere soorten vinden dan richting Neerkant. Zelfs in het gedeelte richting Neerkant lijken er tussen de kanalen 2 tot 3 verschillende gebieden te zijn. Mogelijk hebben deze verschillen te maken met de vochtigheidstoestand van de grond (nat, droog) en mogelijk ook met de kwaliteit van het water dat er in de grond zit (kwel, geen kwel, oerhoudend of niet). Maar dit is nog niet alles wat er aan variatie te vinden is. Wanneer we langs de Helenavaart richting Helenaveen gaan hebben we weer andere soorten en ook wanneer we van de splitsing van de kanalen verder richting autoweg gaan vinden we weer een andere soortensamenstelling. En dan hebben we nog de dijk langs de Noordervaart vanaf de rotonde richting Nederweert. Deze dijk met kwel vanuit de Noordervaart, waardoor Maaswater stroomt, heeft een aantal specifieke soorten.

Wat verder opvalt is dat de paddenstoelen niet groeien in de bossen langs het kanaal maar vrijwel allemaal in de directe omgeving van de wegen die langs het kanaal lopen.

Dus op plaatsen waar geen ophoping plaatsvindt van strooisel. Dit sluit aan bij hetgeen overal op de zandgronden wordt gezien namelijk dat de paddenstoelen uit de bossen verdwijnen en hun plaats zoeken in de wegbermen of biotopen die op een of nader manier geen organisch materiaal in de bodem opbouwen. Alhoewel er ook aanwijzingen zijn dat de de bladvertering op de bodem weer is toegenomen doordat er minder verzurende stoffen in de lucht zitten dan twintig jaar geleden. In veel bossen is echter nog een dikke strooisellaag van oude bladeren aanwezig.

De "bloei" van paddenstoelen, die in symbiose leven met bomen, lijkt dus niet alleen specifiek af te hangen van de bomen maar ook van de grondsoort, de vochtigheid van de grond en van de kwaliteit van het water dat er in de grond (mineralen en mest-

stoffen of de afwezigheid daarvan) zit. Het lijkt er op dat de paddenstoelen de bossen gaan mijden en de wegbermen gaan opzoeken. Dit zijn mogelijk plaatsen die minder verzurd dan de omgeving.

VOETBALLEN IN HET WEILAND

In sommige weilanden en ruderaal plaatsen zijn in de nazomer witte ballen te vinden met een diameter van 7 tot wel 80 cm. Op het eerste moment lijkt het of er allemaal witte ballen in het weiland liggen. De buitenkant heeft ook

dezelfde leerachtige samenstelling als een voetbal. Het blijken vruchtlichamen te zijn van de reuzenbovist. Op den duur gaat de buitenzijde stuk waardoor de binnenkant van de paddenstoel, het gleba, vrijkomt. Door de openingen in het oppervlak kunnen dan de sporen ontsnappen en door de wind opgenomen worden en soms vele kilometers verder weer neer te slaan. Soms raakt de hele bal los van zijn voet en wordt dan door de wind weggeblazen waardoor vaak in sloten langs zulke weilanden van die dikke witbruine ballen drijven. De reuzenbovist lijkt voorkeur te geven aan plaatsen waar stikstof in voldoende mate aanwezig is. Hier kunnen we vaak ook de grote brandnetel aantreffen. De jonge exemplaren zijn volgens de literatuur eetbaar, maar of deze dan ook smakelijk zijn vermeld de literatuur niet.

DAZEN

Iedereen heeft het in de zomer wel eens over dazen en de last die ze veroorzaken bij een boswandeling. Ondanks dat iedereen het over dazen het over dazen heeft, zijn er weinig mensen die weten welke dazen er zijn, laat staan hoe ze er uit zien.

Dazen gaan op je zitten en bijten dan vrijwel onmiddellijk, dit is dan meestal ook goed te voelen. Naast de pijn is er ook het gevaar van infecties door bacteriën die meestal goed te behandelen zijn met antibiotica. Dazen bijten met de mond en steken dus niet zoals de muggen.

Dazen zijn zeer goede vliegers en vliegen snel en kunnen hun prooi hardnekkig volgen, soms wel een kilometer lang. Dit weet bijna elke trimmer die later in de namiddag wel eens heeft rond gerend in een landelijke omgeving. Na een beet kunnen dazen niet snel wegvliegen. Ze zijn hierdoor vaak goed te pakken. Wanneer dit gebeurt weet je dat de daas vaak al gebeten heeft. Sommige mensen kunnen goed tegen dazenbeten andere helemaal niet en reageren met dikke jeukende bulten die enkele dagen kunnen blijven.

De mond van de daas bestaat uit een aantal van mesjes, waardoor de huid wordt opgeknipt en ze toegang krijgen tot het bloed wat ze willen drinken. Alleen de vrouwtjes-dazen bijten, om voldoende bouwstoffen te verzamelen om hun eieren te maken. Met name vee kan zeer veel hinder van dazen hebben. In de Groote Peel staan pony's die gedurende enkele maanden van het jaar voorturend aangevallen worden. Dit vaak tussen de benen en op de onderzijde van de buik. Hier kunnen paarden zich het slechtst tegen de steken verdedigen. Ze komen het meest voor op iets vochtige plaatsen die naast zon ook wat schaduw bieden. O.a. de veenknobbeldaas vliegt in donkere bossen waar op sommige plekken zonnestralen naar binnen dringen op juist de kleine door de zon beschenen plaatsen.

De mannetjes blijven hier dan ook voortdurend zweven. Mannetjes van andere soorten dazen nemen een zonnige plaats in en blijven gewoon wachten tot vrouwtjes voorbij komen.

De larven ontwikkelen zich in water, modder, moeras of rottende plantendelen. Ze leven vaak van andere insecten. Er zijn meestal 8 of 9 larvestadia, met een winterrust in de winter. Bij vrijwel alle families voeden de volwassen vrouwtjes zich met bloed; de mannetjes bijna altijd met nectar of plantensap.

In de dazenfamilie zijn er verschillende families zoals, egendazen, goudoogdazen, knobeldazen, runderdazen en nog enkele meer.

Regendazen

Gewone regendaas

De regendazen is de algemeenste familie bij de dazen en kan bijzonder lastig zijn bij warm en benauwd vochtig weer. De regendaas, de algemeenste soort in deze familie komt voor in het grootste deel van Europa. De Regendaas heeft zijn naam te danken aan het feit dat hij kort voor en tijdens de regen het

meest actief is. Ze nadert geruisloos en gaat dan op onbedekte huid zitten. Wanneer ze eenmaal gebeten hebben vliegen ze niet snel weg en laten zich zelfs gewoon dooddrukken.

De regendazen niet zo groot, slank en grijs van kleur met een vlekkenpatroon op de vleugels en het achterlijf. In Nederland hebben we naast de Gewone regendaas, ook nog een Diksprietregendaas, Langsprietregendaas, Grijs regendaas en een Ziltregendaas. De Grijs regendaas is zeldzaam en de Zilte regendaas vinden we alleen in Zeeland. Het verschil bij deze familie dazen is vooral aan de antennen te zien.

Goudoogdazen

Gewone goudoogdaas

Goudoogdazen zijn te herkennen aan de blauwgroene ogen die een mooie "gouden" glans hebben met enkele vlekjes erin. Het achterlijf is geel met zwarte banden, en ook aan beide zijden van het zeer donkere borststuk komt de gele kleur terug. Aan de verdeling van de

kleuren kan men de diverse soorten herkennen. Er is een soort die helemaal zwart is. Op de vleugels zitten ook in min of meerdere mate grotere zwarte vlekken.

De goudoogdazen leven meestal in de buurt van zeer vochtige plaatsen zoals heideachtige gebieden. De larven leven in zeer vochtige omstandigheden in rottend planten materiaal. Zoals de naam al zegt, ze hebben goudkleurige ogen. De vorm van deze vliegen is zoals je die van vliegen zou verwachten. De grootte van de dieren is een maatje groter dan huisvliegen.

De beet is bijzonder pijnlijk en kan bulten geven. Ze kunnen zeer volhardend zijn om bloed te kunnen drinken.

Ze blijven, ook als ze weggejaagd worden, proberen om ergens een stukje huid te vinden waar ze bloed kunnen drinken. De daas bijt om eiwitten voor de eiproduktie binnen te krijgen. En aangezien het alleen de vouwtjes zijn die eitjes leggen, zijn het dus de alleen de vrouwtjes die bijten. De mannetjes leven van nectar, die de energie levert om te kunnen blijven rondvliegen. De vrouwtjes van vliegen in het lagemeen, zijn te herkennen aan de ogen die van elkaar gescheiden staan. De mannetjes hebben de ogen tegen elkaar aan staan.

Gewone goudoogdaas

De algemeenste is de Gewone goudoogdaas. Zeldzamere soorten zijn de Stipgoudoogdaas en de Beekgoudoogdaas die beide in de omgeving van Meijel nog voor komen. Een soort goudoogdaas komt specifiek voor in levend hoogveen. Dit is de Donkere goudoogdaas is bij ons in de omgeving alleen nog bekend uit de Mariapeel, waar slechts enkele tientallen vierkante meters voor komt. En juist op die plek zit dit vliegje, dat mensen blijkbaar niet lastig valt.

De grotere dazen ("runderdazen")

Dit zijn grotere grijze vliegen met vaak groenachtig of roodachtig gekleurde ogen. Bij sommige soorten zitten er oranje vlekken op het achterlijf. Deze dazen zijn vaak lastig voor vee (en soms ook mensen) omdat ze gemeen kunnen bijten. De meest algemene soort is de bosknobbeldaas uit de familie Hybomitra en de Grijze runderdaas uit de familie Tabanus. In de peel komt ook nog de zeldzamere Veenknobbeldaas voor.

Bosknobbeldaas

Bosknobbeldaas

Veld dazen met oranje vlekken op het achterlijf

In deze groep zit ook nog een familie van zeldzame dazen, de zogenaamde gifoogdazen (familie Atylotus). Deze zijn meestal niet grijs maar geelbruin met groenachtige ogen.

Gele gifoogdaas

Gele gifoogdaas

EXTREME WEER HEEFT WINNAARS EN VERLIEZERS

Het weer, en met name de regen, is eind mei en begin juni zeer uitzonderlijk geweest en heeft daarbij ontzettend veel regen gebracht. In de vorige Kroenekraan hebben we gezien welke beelden dit opleverden in de akkers.

Diezelfde hoeveelheid is echter ook in de natuurgebieden neergekomen. Dit heeft ook gevolgen, negatieve en positieve, gehad voor de flora en fauna. Er zijn hierbij winnaars en verliezers.

De weidevogels zijn zowel verliezers als winnaars. Enerzijds hebben de weidevogels problemen gehad met nesten die onder water zijn gelopen en daar dus nestverlies is opgetreden, anderzijds hebben die weidevogels die wel hun nest droog gehouden hebben er van geprofiteerd dat gedurende een aantal

weken het werken op de akkers en in de weilanden onmogelijk was vanwege de hoeveelheid hangwater in de bovenlaag. Hierdoor zijn er een aantal broedgevallen doorheen gekomen, die anders mogelijk waren verstoord door werkzaamheden.

De grote profiteurs zijn de amfibieën die laat hun eitjes afzetten zoals groene kikker en rugstreeppad. De groene kikkers hadden dit jaar beschikking over ondiepe voortplantingsplekken die niet droog zijn gevallen.

Het resultaat is dat er nu erg veel juveniele (jonge) groene kikkertjes rondlopen langs allerlei waterbiotopen. De rugstreeppad heeft alleen kunnen profiteren op die plekken waar hij aanwezig was. In de omgeving van Meijel is de dichtst bijzijnde plaats de Strabrechtse Heide. Hier heeft de rugstreeppad optimaal geprofiteerd omdat overal op de Strabrechtse Heide in de heide ondiepe vennen zijn ontstaan die er gedeeltelijk nu nog zijn. Dit zijn ondiepe vennen waar geen rovers inzitten omdat deze pas voor de eiafzet zijn gevormd. Uit deze vennetjes zijn massaal rugstreeppadjes het land op gekomen.

Rugstreeppad

De ondergelopen vennetjes op de Strabrechtse Heide vormen ook de plaats van een grote verliezer. In deze natte ondiepten stonden ook de meeste klokjesgentianen. Hierbij komt er ook nog het gentiaanblauwtje en de mier die het Gentiaanblauwtje als gastheer

Rugstreeppad

gebruikt voor. Veel van de poppen of rupsen van het Gentiaanblauwtje zijn waarschijnlijk verongelukt. Ook mierennesten die tot 20 cm onder water zijn gelopen zullen het waarschijnlijk niet overleefd hebben. Voor de populatie van het Gentiaanblauwtje wordt dus gevreesd. Er is echter geen recente informatie beschikbaar hoe het nu echt is afgelopen met deze zeldzame dagvlinder.

Een ander probleem van het extreme weer, de hagel, heeft bijvoorbeeld op de Strabrechtse Heide voor erg grote schade gezorgd aan de vegetatie. De door de tennisbal dikke hagelstenen geraakte bomen zijn duidelijk geraakt. Bij de berken is de bast op veel plaatsen van het hout af geslagen. Doordat de berk door het restant van de bast de boom van water heeft kunnen voorzien, is van de schade bij de berk nog niet veel te zien geweest. Maar de komende winter hebben vrijwel alle bomen nog plaatsen waar bacteriën en schimmels ongehinderd binnen kunnen dringen. Hoe dit gaat uitpakken voor de berken is pas volgend jaar te zien. De dennen hebben de schade dit jaar al laten zien. Vooral in het droger najaar werden veel beschadigde dennen bruin (en dus dood). Andere dennen zijn vooral aan de zijde waar de hagel vandaan kwam erg sterk beschadigd en hebben erg veel geleden. De echte schade zal ook hier pas in de komende jaren te zien zijn omdat de normale groeipunten van de boom beschadigd zijn, worden andere takken actief als groeipunt. Hierdoor gaan de bomen kronkelig groeien en worden later veel gevoeliger voor storm en wind.

Hagelschade op Strabrechtse Heide

Hagelschade op Strabrechtse Heide

Een andere dagvlinder die erg veel last heeft gehad van de nattigheid is het Heideblauwtje. In de Deurnese Peel, waar het vorig jaar nog vele honderden Heideblauwtjes rondvlogen, vlogen er dit jaar nog maar enkelen. Ook hier waren de rupsen en of poppen duidelijk verdronken omdat het gehele gebied onder water had gestaan. Waarschijnlijk was dit ook het geval in het zuiden van de Mariapeel. In het midden en in noorden van de Mariapeel zijn er nog enkele gebieden geweest waar het Heideblauwtje nog een grotere aantallen gevlogen heeft. Er zijn dus gebieden waar het water weg heeft kunnen lopen

Een andere groep die waarschijnlijk grote problemen heeft gehad met de nattigheid, zijn de veldsprinkhanen.

De eipakketjes van deze dieren worden in de grond afgezet en komen omstreeks de tijd dat de grote hoeveelheid regen gevallen is uit, of zijn net uit. Als eitjes uit moeten komen in ondergelopen gebieden zal het waarschijnlijk wel niet goed komen. Wanneer de kleine nymfen (jongen) van de sprinkhanen buien over zich heen krijgen van 50 mm en meer zal het ook wel niet goed komen. Het resultaat is dat er dit jaar de aantallen sprinkhanen erg laag zijn. Veldsprinkhanen zijn dus de grote verliezers van de natte periode in het midden van het jaar.

Zwart wekkertje (veldsprinkhaan)

Zwart wekkertje (veldsprinkhaan)

De hoogveen-ontwikkeling is dit jaar goed geholpen. Het water heeft na de overvloedige regen de gehele zomer bijna op winterpeil gestaan. Dit heeft er voor gezorgd dat veel berken die op natte groeiplaatsen staan het moeilijk hebben en daardoor veel

geleden hebben en of dood zijn gegaan. De grote hoeveelheid regen heeft dus mee geholpen om de verbossing van het hoogveen tegen te gaan. Op andere plaatsen echter, waar de berken normaal last hadden van droogtestress hebben ze dit jaar niets te lijden gehad. Ook hier zijn er dus plaatsen waar de berk voordeel heeft gehad en plaatsen waar de berk nadeel heeft gehad.

We zouden nog een tijd door kunnen gaan met voorbeelden. Maar uit het verhaal blijkt duidelijk dat extreem weer ook zijn invloed heeft op hetgeen in de natuur gebeurt. Er zijn altijd soorten die er van lijden en soorten die er hun voordeel mee doen. Een probleem hierbij is dat veel soorten, die niet zo algemeen zijn, in de natuurgebieden op "eilanden" leven en als een soort op een "eiland" uitsterft deze soort niet gemakkelijk terug kan komen omdat er in de buurt nergens meer een plek is waar de soort nog voor komt.

INKTZWAM EEN TWIJFELACHTIGE LEK-KERNIJ

De geschubde inktzwam is een opvallende verschijning onder de paddenstoelen. Het is een smalle, hoge witachtige paddenstoel met een smalle klokvorm. Op de hoed zitten vooral bij droog weer witachtige schubben. De plaatjes staan dicht op een en evenwijdig aan elkaar. Wanneer de paddenstoel "rijp" wordt vervloeit de paddenstoel door een enzymatische werking snel tot een zwarte smurrie "inkt". Hieraan heeft het geslacht zijn naam te danken. Door dit vervloeien komen steeds nieuw delen van de plaatjes vrij die daardoor hun sporen kunnen los laten. De inktzwammen groeien op grond, hout en mest. De geschubde inktzwam is goed eetbaar zolang hij helemaal wit is. Echter wanneer u besluit deze zwam in de pan te doen, is het toch van belang enkele zaken te weten. Zo kan U beter koffie en alcohol na de maaltijd laten staan want in de paddenstoel zit het werkzaam bestanddeel van het alcoholontwenningsmiddel disulfiram. De stof veroorzaakt twintig minuten tot twee uur na de maaltijd een vergiftiging met onschuldige, maar vervelende verschijnselen zoals een rood gelaat, gezwollen oren, hartkloppingen, misselijkheid en onaangename psychische storingen. Dus ook hier geldt weer bezint eer gij begint.

LEPELAAR IN DE PEEL

De Lepelaar lijkt een vast plekje te hebben gevonden in de Mariapeel en de Deurnese Peel. De laatste jaren worden regelmatig grotere aantallen lepelaars gezien en in 2016 hebben er aantal lepelaars gebroed in de Mariapeel. Dit is hoofdzakelijk te danken aan de vernatting van het gebied en de daarbij ontstane ondiepe watervlakten. Hierin zijn plaatsen waar ze kunnen broeden en die moeilijk toegankelijk zijn voor roofdieren. Dit geldt uiteraard niet voor roofvogels en kraaien. De aantallen die gebroed hebben in de Mariapeel zijn nog te klein om zich als kolonie tegen deze vogels te beschermen. Dit heeft predatie en verlies van broedgevallen tot gevolg.

De lepelaars broeden van eind maart tot en met eind juli, soms eerder.

Ze leggen een keer per jaar en leggen dan vaak 4 eieren die zo'n 25 dagen worden bebroed.

Lepelaars broeden normaal in gemeng-

de kolonies met reigers, aalscholvers, grauwe ganzen. In de Mariapeel broeden in de buurt wel enkele aalscholvers en mogelijk enkele grauwe ganzen. Op broedende zilverreigers wordt er nog steeds gewacht. De eieren van de lepelaar komen bijna tegelijkertijd uit.

Voordat de jongen vliegvlug zijn verstrijken 6 weken. Vaak wordt er maar 1 jong groot. De lepelaar doet er ongeveer drie jaar over om geslachtsrijp te worden.

De lepelaar heeft een voorkeur voor veranderlijke natte milieus. In de Mariapeel zijn dit de grotere vennen die ontstaan zijn door de verhoging van het waterpeil. Ze broeden er op eilanden in deze vennen. De Lepelaar nestelt veelal op de grond en in toenemende mate ook in struiken en bomen. Lepelaars zoeken hun voedsel lopend in ondiep water, waar ze hun snavel op typische wijze heen en weer bewegen, om zo op de tast allerlei prooidieren te vangen. De snavel van de Lepelaar is op een uitermate goede manier aangepast voor het zeven van voedsel uit het water.

Het voedsel bestaat in het voorjaar vooral uit dieren die in zoetwater leven. In de peel zullen dit amfibieën, grotere waterkevers, libellenlarven, hondsvijjes en andere ongewerveld die onder water leven zijn. Er wordt dan vooral naar voedsel gezocht in de ondiepere delen van deze peelveennen en peelmoerassen.

Lepelaars trekken in het begin van de herfst naar de overwinteringsgebieden langs de West-Afrikaanse kust. Onderweg doen ze allerlei moerasgebieden aan om te eten. Elk moeras is een stepping Stone waarlangs de lepelaars naar het zuiden trekken. De afgelegde afstanden per keer zijn beperkt tot hoogstens een paar honderd kilometer. De meeste lepelaars uit Nederland overwinteren in de Banc d'Arguin. In februari en maart keren ze terug in Nederland en hopnelijk volgend jaar ook weer naar de peel.

DIEREN IN DE WINTER

Zoogdieren

De meeste zoogdieren leven in de winter net als wij mensen gewoon door. Dit betekent dat ze onder de winterse weersomstandigheden zoveel energie moeten binnen krijgen zodat ze hun lichaam op temperatuur kunnen

houden. Om minder energie te verliezen krijgen de zoogdieren een winterpels die de warmte veel beter in het lichaam houdt als de zomerpels. De mens die geen pels heeft beschermt zich met extra kleding en door de omgeving waarin hij leeft op een hogere temperatuur te brengen. Er zijn echter ook zoogdieren die zich aanpassen aan de weersomstandigheden. Dit zijn in onze omgeving meestal insectenetters. Zo gaat de egel in winterslaap. De lichaamstemperatuur en hartslag wordt teruggebracht door dit te doen kan de egel het energieverbruik enorm terugbrengen en kan hij met de vetvoorraad die in de herfst is opgebouwd vrijwel de hele winter doorkomen. Ook bij vleermuizen zien we hetzelfde. De vleermuizen zijn echter klein en vliegen om het voedsel bij elkaar te krijgen kost nog meer energie dan lopen. Bovendien zijn er in de winter nauwelijks vliegende insecten. Omdat de vleermuis zo klein is moet de vleermuis een slaapplek uitzoeken waar hij in de winter niet uitdroogt. De ruimte waarin hij gaat slapen moet dus gedurende de hele winter een constant hoge luchtvochtigheid hebben. Hiervoor komen in onze omgeving alleen vochtige kelders en grotten voor in aanmerking. Ook de vleermuis brengt zijn temperatuur omlaag en zet zijn stofwisseling op een spaarvlammetje.

Amfibieën

Amfibieën wijken van de zoogdieren af omdat ze niet warmbloedig zijn. De lichaamstemperatuur van amfibieën past zich aan, aan zijn omgeving.

De amfibieën kunnen net zo min als de mens tegen bevroering. Door bevroering zet water uit. Ook in de lichaamscellen kan het water bevroeren, dat dan door de uitzetting de cellen kapot maakt.

Het enigste dat amfibieën moeten doen tijdens de winter is dus zorgen dat ze op een vorstvrije plaat overwinteren.

Kikkers en salamanders overwinteren vaak onder in een poel, waar zij door ademhaling door de huid overleven.

Doordat het energieverbruik in de winterperiode erg laag is, kan ook met weinig zuurstof worden volstaan. Padden overwinteren vaak weer onder de grond onder een dik bladerdek of diep in een muizenhol. Padden schijnen soms tot twee meter diep in de grond te kruipen. Dit is voor ons eigenlijk nauwelijks voorstelbaar dat dit dier dat kan.

Libellen

In de libellenwereld overwinteren alleen eieren onder of boven water of larven onder water. De eieren kunnen vorst verdragen echter larven niet. De larven moeten dan ook in water leven dat in de winter niet bevroert. Dit betekent dat de poel waarin ze leven diep genoeg moet zijn. Ook mag het water, wanneer het vriest, onder het ijs niet zuurstofloos worden omdat anders de libellenlarven sterven. Dit betekent dat het gehalte aan organische stoffen niet te hoog mag zijn, omdat bacteriën ook bij lage temperatuur, alhoewel langzaam, doorgaan met het verteren van organisch materiaal. Bij het verteren wordt zuurstof dat opgelost is in het water verbruikt dat niet aangevuld kan worden door de lucht omdat het afgesloten is door een laag ijs. Zuurstofloosheid betekent dus de dood van alle zuurstof verbruikende organismen onder water, waaronder vissen en libellenlarven.

Onder de libellen is er echter een uitzondering namelijk de winterlibel. De winterlibel overleeft de winter als imago (de libellen zoals wij die in de zomer kennen). In de periode waarin het koud is zit deze libel gewoon stil in het struikgewas en wacht de winter af. De libel kan flinke temperaturen onder nul goed aan. Hoe en waarom deze libel deze rare overwintering heeft aangeleerd is niet bekend, maar schijnlijk werkt deze overwinteringmethode toch ook.

Vlinders

Bij vlinder kunnen we bijna alles vinden. Er zijn vlinders die als imago overwinteren. Dit betekent dat de vlinder overwintert op een beschutte plek. Wanneer in het voorjaar de temperatuur weer op peil komt, warmt de vlinder weer op en kan hij uit zijn schuilplaats tevoorschijn komen en direct gaan zorgen voor het nageslacht.

Een stadium verder terug zijn de popoverwinteraars. De vlinders die dit doen overwinteren als pop gewoon ergens hangend in het struikgewas of de begroeiing. Wanneer het tijdstip tot vliegen is aangebroken komt de vlinder uit de pop en gaat vliegen. Nog een stadium verder terug zijn de rups-overwinteraars. De rups-overwinteraars proberen de winter te overleven in de grond, ingesponnen in een blad van gras. De grote van de rups kan nog veel verschillen. De rups kan overwinteren als een klein rupsje met pas enkele vervellingen of als rups die bijna volwassen is. De minimalistische manier om te overwinteren van de vlinder is het overwinteren als eitje. Het eitje komt pas uit in het voorjaar en moet dan snel uitgroeien tot een volwassen vlinder.

Al de bovenbeschreven strategieën hebben voor en nadelen. De strategie wordt echter bij vlinders meestal bepaald door de voedselplant. Het gaat er dan om wanneer is de voedselplant beschikbaar en wanneer is ze het voedselrijkste. Wanneer de plant voedselarm is en pas laat in het seizoen gaat groeien, moeten de rupsen meestal voor de winter uitkomen en dan al iets groeien. Wanneer de voedselplant dan in de zomer begint te groeien kan de rups direct door eten en zich dan snel ontwikkelen tot imago dat dan pas weer laat in de zomer eitjes kan leggen (zoals de meeste grasetende rupsen). De brandnetelrupsen die slechts een korte periode in het voorjaar de beschikking hebben over voldoende sappig en voedselrijk voedsel moeten er dan zijn. Aangezien van deze plant in de winter af sterft moet de vlinder als pop of imago overwinteren en moet ze in het voorjaar eitjes leggen op de goede brandnetelstruik. De rupsen moeten zich zeer snel ontwikkelen en dan of als pop blijven hangen of als imago voor nog een generatie in het zelfde jaar zorgen.

Wespen en bijen

Bij de honingbij overleeft een heel volk de winter doordat door een gezamenlijke inspanning een in de zomer een grote hoeveelheid voedsel is verzameld. Dit wordt in de winter verbruikt. Door in een kast in een tros bij elkaar te kruipen kan er energie bespaard worden. Deze overwinteringstrategie wordt door de rest van de bijen- en wespenbevolking niet gevolgd. Wespen- en hommelveolken zorgen dat er voor de winter een heleboel koninginnen worden aangemaakt. Deze zoeken voor de winter een beschutte plaats in een verrotte boom of achter een losgeraakte boomschors en overwinteren er. Deze koninginnen stichten in de lente ieder voor zich weer een heel eigen volk. Echter in het begin is er dan alleen de koningin die het werk kan doen. Deze volken komen dan ook in het voorjaar maar traag op gang, terwijl de honingbij bijna direct op een redelijke sterkte kan beginnen met voedsel verzamelen.

De solitaire bijen en wespen overleven meestal als eitje of als pop in het nest waar ze gedurende de zomerperiode als eitje in terecht zijn gekomen. De ouders van deze dieren zien hun nageslacht dus nooit.

Zoals we in voorgaande voorbeelden hebben kunnen zijn er in het dierenrijk verschillende overwinteringstrategieën. Het is best eens de moeite om eens per dier te bekijken hoe dat dier overwintert en hoe dat dier de moeilijkheden, die de weg des levens hem oplegt, in de winter wordt opgelost en waarom voor welke strategie wordt gekozen.

PROGRAMMA 2016

I.V.N. MEIJEL

De "KROENEKRAAN"

Vertrekpunt alle wandelingen: **Truijenhof, Tomveld 2**

DATUM	TIJD	GEBIED
EXCURSIES		
09-Okt.	08.30	Herbertusbossen Paddenstoelen
20-Nov.	08.30	Mariapeel Life + Mariapeel
18-Dec	08.30	Groote Peel Wintervogels
22-Jan.	08.30	Banen Landschap en Wintervogels
19-Feb.	08.30	Achelse Kluis Landschap
29-Okt	19.30	NACHT VAN DE NACHT
02-Jan.	19.30	NIEUWJAARSBIJEENKOMST
20-Mrt.	19.30	JAARVERGADERING
VRIJWILLIG LANDSCHAPSONDERHOUD 2016-2017		
26-Nov.	9.00	Visvijver Donk Opslag verwijderen
17-12	9.00	Visvijver Donk Opslag verwijderen
14-Jan	9.00	
12-Feb	9.00	
11-Mrt	9.00	
19.30 uur MAANDAGAVONDEN VAN SEPT.TOT APR		

<http://ivnmeijel.mooilimbursdorpspleinen.nl/>

Niet ingeplande maandagavonden

Verenigingsavond met een variabele invulling met natuurvaria.

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter

Dhr. G. Hendriks
Kennedylaan 9
5768 VL Meijel
Tel. 077-4662028

Secretaris

Dhr. J. Slaats
Astenseweg 6
5768 PD Meijel
Tel. 077-4661249

Penningmeester

Dhr. J. Schaareman
van der Steenstraat 8
5768 AK Meijel
Tel. 077-4662371

Leden

Dhr. W. Sebastiaan
Dopheide 25
5768 GC Meijel
Tel. 077-4663042

Dhr. W. Verdonschot
Langstraat 9
5768 PP Meijel
Tel. 077-4663262

Dhr. F. Hodzelmans
Molenstraat 49
5768 EB Meijel

Bankrekening Rabo Bank Meijel NL94 RABO 0133 4349 58 IVN Meijel
--

Contributie per jaar € 16,00
Elk volgend gezinslid € 4,50